

Procjena rizika na radu: Vještina koja čini razliku

Učinkovito upravljanje psihosocijalnim zdravljem i sigurnošću zaposlenika na radu podrazumijeva jačanje kompetencija za procjenu i prevenciju rizika. Važnost timskog rada u upravljanju sigurnošću i zdravljem na radu, s ciljem sprječavanja nesreća i bolesti te unaprjeđenja dobrobiti na radu, naglašena je programom i porukom ovogodišnje **26. konferencije, panela i radionice: „Snažnim partnerstvom do snažne prevencije!“**.

Znanje uvijek vrijedi i pruža više. Zaštita na radu i znanje čine snažnu moć prevencije! Ovogodišnja 26. tradicionalna nacionalna konferencija **„Sigurnost, zdravlje i dobrobit na radu; budućnost je već ovdje!“**, sa sadržajnim cjelodnevnom plenarnim programom, panel-raspravom i radionicama programa plus, prilika je za cjeloživotno stjecanje znanja, ulaganje u osobni razvoj i podizanje stručnih kompetencija, a time i jamstvo napretka u karijeri. Zato vrijedi podsjetiti na izreku: *„Onaj tko prestane učiti je star, bilo s dvadeset ili osamdeset. Onaj tko nastavi učiti ostaje vječno mlad!“*.

Radno obilježavanje EU tjedna zaštite zdravlja i sigurnosti na radu

Pridružujući se Europskom tjednu zdravlja i sigurnosti na radu, **20. listopada 2026. godine u ZIRS-u** će se, u sklopu **druge radionice** programa plus pod nazivom **„Procjena rizika – temelj zaštite i sigurnosti na radu“**, predstaviti nova europska

kampanja za zdrava radna mjesta 2026. – 2028. **„Zajedno za mentalno zdravlje na radu“**.Aktualna kampanja ima za cilj podizanje svijesti o utjecaju psihosocijalnih rizika te promicanje stvaranja podržavajućih, uključivih i mentalno zdravih radnih okruženja. Prema istraživanju OSH Pulse 2025., ova tema postaje sve važnija. Podaci pokazuju opći pad mentalnog zdravlja Europljana, pri čemu 37% radnika osjeća opći umor, a 29% stres, depresiju ili tjeskobu.

U Hrvatskoj se svaki četvrti ili peti dan bolničkog liječenja koristi za mentalne poremećaje, koji su ujedno i vodeća skupina bolničkog pobola prema korištenju dana bolničkog liječenja. Rad može biti zaštitni čimbenik za mentalno zdravlje, ali isto tako može pridonijeti potencijalnoj šteti.Pitanja kvalitetne procjene i prevencije mentalnog zdravlja na radu izazov su za različite struke – od zdravstvenih djelatnika i stručnjaka za sigurnost na radu, do stručnjaka za ljudske resurse i rukovoditelja na svim razinama.

Pitanja kvalitetne procjene i prevencije mentalnog zdravlja na radu izazov su za različite struke – od zdravstvenih djelatnika i stručnjaka za sigurnost na radu, do stručnjaka za ljudske resurse i rukovoditelja na svim razinama.

Pet prioriternih područja ove kampanje su:Procjena i upravljanje psihosocijalnim rizikom;Uznemiravanje, seksualno uznemiravanje i nasilje;Fizički rizici i mentalno zdravlje;Psihosocijalni rizici u sektoru zdravstva i socijalne skrbi;Podržavanje mentalnog zdravlja na poslu.

Radionica je idealna prilika za promociju kampanje te upoznavanje s alatima i publikacijama kako bi se kampanja u narednom razdoblju uspješno provodila u svim radnim sredinama. Cilj je unaprijediti izradu i provedbu procjene rizika, s posebnim naglaskom na psihosocijalne rizike.Uz EU kampanju, na radionici će se predstaviti detalji cjelokupnog programa 26. konferencije te uputiti poziv za nominacije pojedinaca i organizacija za priznanja i nagrade za iznimna postignuća na području sigurnosti i zdravlja na radu za 2026. godinu.

Radionica II: „Procjena rizika – temelj zaštite i sigurnosti na radu“

Pridružite se na dinamičnoj radionici osmišljenoj kao platforma za razmjenu iskustava. Pripremite svoja pitanja, dileme i primjere s kojima se susrećete svaki dan.

Ova je radionica nova prilika za naglašavanje potrebe izgradnje proaktivne kulture sigurnosti kroz sudjelovanje, obuku i podizanje svijesti. Ona je podsjetnik da osviještenost, obrazovanje i odgovornost mogu spasiti živote.

Procjena rizika temelj je europskog pristupa sprječavanju nesreća na radu i profesionalnih bolesti. Poslodavci imaju zakonsku obvezu procijeniti i psihosocijalne rizike povezane s pojedinim mjestima rada te poduzeti potrebne mjere prevencije.

U praksi to vrlo često izostaje – uočavaju se općenite formulacije, a samim time i neadekvatne mjere prevencije i zaštite.Procjena rizika je dinamičan proces koji omogućuje uspostavu proaktivne politike upravljanja na radnim mjestima. Ukoliko se postupak procjene, kao početni pristup upravljanju sigurnošću i zdravljem na radu, ne provodi pravilno ili se uopće ne provodi, izostat će utvrđivanje i provedba odgovarajućih preventivnih i korektivnih mjera zaštite.

Sigurnost i zdravlje radnika u Europi, pa tako i u Hrvatskoj, štiti se pristupom koji se temelji na procjeni rizika i upravljanju njima. Kako bi mogli izraditi učinkovitu procjenu rizika na radnom mjestu, svi koji su uključeni u taj postupak moraju dobro razumjeti pravni okvir, koncepte i proces procjene rizika te ulogu glavnih dionika uključenih u taj proces.

O temi „**Pravni okvir procjene rizika**” govorit će izv. prof. dr. sc. Ana Rački Marinković s Veleučilišta studija sigurnosti Zagreb.

Naglasak je na izvoru i smislu Okvirne direktive 89/391/EEZ, čije je temeljno načelo cjelovit, holistički pristup zaštiti na radu. Odredbe Direktive prenesene su u pravni okvir Republike Hrvatske, pri čemu je propisano da su poslodavci dužni izraditi procjenu rizika koja se temelji na načelima prevencije iz Direktive. Međutim, recentna istraživanja sugeriraju da se izrada procjena rizika u Republici Hrvatskoj danas primarno percipira kao zadovoljavanje zakonske forme, a ne kao dinamičan proces upravljanja sigurnošću.

Namjera je odmaknuti se od formalističkog i doslovnog tumačenja domaćih propisa te stručnjacima ponuditi dublji uvid u to kako su temeljna europska opća načela prevencije ugrađena u hrvatski Zakon o zaštiti na radu, Pravilnik o izradi procjene rizika i druge relevantne propise koji čine pravni okvir procjene rizika. Pritom će se posebno analizirati važnost odredbi o uključivanju radnika, odnosno njihovih predstavnika u postupak procjene rizika, mogućnost korištenja vanjskih usluga te korištenje digitalnih alata za izradu procjena rizika, čija adekvatna primjena doprinosi učinkovitom upravljanju rizicima i osiguravanju sigurnosti radnika.

Cilj je nazočnima na radionici pružiti jasan pregled ključnih propisa u vezi s izradom procjena rizika, naglašavajući kako njihov smisao nije samo zakonska i tehnička obveza ispunjavanja obrazaca, odnosno dokumentiranje procjene radi zadovoljavanja propisa. Sukladno sustavu utemeljenom na europskim načelima prevencije, procjenu rizika treba shvatiti kao dinamičan, holistički alat za upravljanje rizicima, a posljedično i za prevenciju ozljeda na radu i profesionalnih bolesti.

„**Mitovi i legende o procjeni rizika**” naziv je teme doc. dr. sc. Darka Palačića s Veleučilišta studija sigurnosti Zagreb.

Izrada procjene rizika u području zaštite na radu propisana je nacionalnim propisima. U praksi se, međutim, mogu čuti svakakve priče vezane uz njezinu izradu, koje su nakon 12 godina prerasle u prave mitove i legende. U okviru ove teme donosimo osvrt na neke od najpoznatijih mitova i legendi, što ne znači da ne postoje i druge.

Mitovi nastaju tamo gdje znanost, struka ili povijest nisu do kraja raščistile neki problem, kao što to nije raščišćeno ni kada je riječ o procjeni rizika u zaštiti na radu. Oni su često „prtljaga” iz prošlosti i izazivaju kontroverze (npr. najbolja metoda procjene, najbolji stručnjaci, odlični propisi i sl.). Ljudi vole mitove jer teže idealnim situacijama u zaštiti na radu (crno-bijelo gledanje).

S druge strane, legende su priče o događajima u kojima se povijesni podaci isprepliću s fantastičnim, neobičnim, a najčešće izmišljenim događajima obogaćenima maštom (npr. mjerenje rasvjete pogledom, izrada procjene rizika u dva

sata, šest različitih vrsta osposobljavanja u jednom danu...). Ljudi vole legende jer vole junake u zaštiti na radu.

Mitovi i legende u ovom su kontekstu najčešće povezani s temama kao što su: kvaliteta metode za izradu procjene rizika, identifikacija rizika, plan mjera za smanjenje rizika, znanje stručnjaka zaštite na radu za izradu procjene, znanje poslodavca, poslovi s posebnim uvjetima rada te sudjelovanje radnika u izradi procjene rizika.

Za prevladavanje postojećih mitova i legendi potrebno je kreirati bolje modele koji će podići zaštitu zdravlja i sigurnost na radu na višu razinu, pa je ova radionica pravo mjesto za razmatranje te specifične i važne teme.

Istraživanje „**Koliko su procjene rizika učinkovite?**” predstavit će **Tomislav Katić, mag. ing. sec.**, s Veleučilišta studija sigurnosti Zagreb.

Na predavanju će se predstaviti analiza i evaluacija stvarnog utjecaja i efikasnosti dokumenata procjene rizika u praksi zaštite na radu. Kroz pokazatelje istraživanja nastoji se odgovoriti na pitanje pridonose li procjene rizika doista smanjenju ozljeda na radu i profesionalnih bolesti ili često ostaju samo na formalno-pravnom ispunjavanju zakonske obveze?

Problem „forme iznad sadržaja”: Istraživanje se bavi kritičnim pitanjem jesu li procjene rizika u hrvatskim poduzećima doista operativni alat za smanjenje ozljeda i profesionalnih bolesti ili se provode isključivo radi zadovoljavanja administrativne i zakonske forme.

Kompetencije i stručnost: Poseban fokus stavljen je na analizu kompetencija osoba koje izrađuju procjene rizika. Niska razina stručnosti i šablonsko kopiranje dokumenata drastično smanjuju njihovu stvarnu učinkovitost na terenu.

Uključivanje radnika: Jedan od ključnih pokazatelja učinkovitosti koji se u radu analizira je razina uključenosti samih radnika u proces identifikacije rizika. Istraživanje pokazuje da su procjene znatno učinkovitije kada u njima aktivno sudjeluju zaposlenici koji izravno obavljaju poslove.

Povezanost s incidentima: Istraživanje prikazuje modele analize utjecaja na poslovanje te evaluira u kojoj mjeri kvalitetno izrađena procjena rizika može predvidjeti i spriječiti stvarne poremećaje i incidente u radnom procesu.

Mogućnosti unaprjeđenja: Kroz prikupljene empirijske podatke i perspektivu stručnjaka zaštite na radu, istraživanje nudi konkretne smjernice za unaprjeđenje metodologije procjene kako bi ona postala dinamičan alat koji se redovito ažurira u skladu s tehnološkim i organizacijskim promjenama.

„**Procjena i upravljanje rizicima za sigurnost i zdravlje na radu u podatkovnom centru**“ naziv je predavanja koje će održati **Marijan Čančarević i Anita Begić Hadžipašić** s Metalurškog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Podatkovni centri predstavljaju specifično radno okruženje u kojem se isprepleću brojni tehnički, organizacijski i okolišni čimbenici. Rizici se kreću od električnih opasnosti (poput električnog luka ili arc flasha) i požara, pa sve do specifičnih

mikroklimatskih i ergonomskih uvjeta rada. Sustavno provođenje procjene rizika i kontinuirano praćenje učinkovitosti zaštitnih mjera osiguravaju sigurno radno okruženje. Time se drastično smanjuje mogućnost ozljeda i kvarova te izravno pridonosi pouzdanosti i učinkovitosti rada samog podatkovnog centra.

S aspekta preventive, ključno je analizirati i procijeniti rizike koji utječu na zdravlje i sigurnost zaposlenika zaduženih za rad i održavanje. U tu svrhu, autori će prezentirati sveobuhvatnu procjenu rizika izrađenu kroz kombinaciju tehničkih mjerenja (ispitivanja mikroklimatskih uvjeta, buke, osvjetljenosti, temperature, vlažnosti i strujanja zraka) te anketnog ispitivanja percepcije rizika među samim zaposlenicima.

Poseban naglasak u predavanju stavljen je na identifikaciju manjkavosti u hrvatskoj zakonskoj regulativi kada je riječ o sigurnosti rada u podatkovnim centrima. To se osobito odnosi na područje rukovanja baterijskim sustavima, zaštite od električnog luka (arc flash) te stručnog osposobljavanja radnika za upravljanje specijaliziranom opremom poput podizača servera (server liftera). Dobiveni rezultati ovog istraživanja služe kao temelj za prijedlog poboljšanja tehničkih i organizacijskih mjera. Ujedno, oni su i osnova za preporuke kojima bi se unaprijedio nacionalni zakonodavni i normativni okvir.

O tijeku aktivnosti na reformi Direktive 89/654/EEZ o zahtjevima za radno mjesto i povezane Direktive 90/270/EEZ o radu sa zaslonima, izvijestit će **Ivana Šepak Robić**, zamjenica člana Savjetodavnog odbora EU-a za sigurnost i zdravlje na radu.

Promjene u svijetu rada intenzivne su i značajne. Postojeća su pravila djelomično zastarjela zbog čega je nužno njihovo ažuriranje. Reformski proces započeo je evaluacijom koja je još 2017. godine pokazala da pojedine direktive više ne odražavaju suvremeni socioekonomski i tehnološki razvoj. Nakon toga uslijedila je opsežna neovisna studija u sklopu koje su provedena istraživanja i stručni intervjui. U njima su sudjelovali predstavnici radnika i poslodavaca, vlada, centara za medicinu rada, inspektorata rada te istraživačkih instituta.

Sam proces obilježen je dugotrajnim stručnim radom, ali i političkim pritiscima oko pitanja deregulacije. Savjetodavni odbor EU-a za sigurnost i zdravlje na radu (ACSH), koji okuplja 120 stručnjaka iz država članica te predstavnike poslodavaca i radnika, jednoglasno je preporučio reviziju ovih dviju direktiva. Iako Europska komisija u pravilu prihvaća postignuta tripartitna suglasja, ovaj put to nije učinila, već je u prosincu 2024. godine pokrenula dodatnu studiju za procjenu učinka.

U prosincu 2025. godine Europska komisija predstavila je Plan za kvalitetna radna mjesta. Riječ je o zakonodavnoj inicijativi čiji je cilj unaprjeđenje radnih uvjeta, ažuriranje propisa o zaštiti radnika te jačanje produktivnosti i konkurentnosti diljem Europske unije. Ovaj dokument, kao jedno od pet prioriteta područja, identificira sigurnost i zdravlje na radu. Plan predviđa ažuriranje pravila za radna mjesta izvan tradicionalnih ureda te rješavanje rizika poput ekstremnih vrućina, psihosocijalnih opasnosti i seksualnog uznemiravanja.

U izlaganju će sudionici radionice dobiti konkretniji uvid u sadržaj revizije Direktive o minimalnim sigurnosnim i zdravstvenim zahtjevima, kao i u smjernice za njihovu buduću primjenu u praksi.

Sudjelovanje je i zauzimanje za unaprjeđenje statusa struke

Susreti i druženja na 26. konferenciji, panelima i radionicama – uz stjecanje novih znanja te razmjenu iskustava i prakse – izvrsna su prilika za razgovore i razvijanje ideja o promjeni položaja i statusa struke, kao i o unaprjeđenju područja sigurnosti i zdravlja na radu. Inicijativa o osnivanju komore u području zaštite na radu (ZNR) trenutačno je u fazi okupljanja inicijativnog odbora, no istodobno se otvaraju i druga važna pitanja.

U poslovnom svijetu fokus se sve više seli s "kontroliranja papira" na stvaranje sigurne i zdrave organizacijske kulture. Zbog toga bi i tradicionalni naziv radnog mjesta „stručnjak zaštite na radu“ trebao pratiti taj trend, što jasno upućuje na potrebu za promjenama. Uvođenje riječi „savjetnik“ nije puka kozmetička promjena; ona povećava autoritet i postavlja stručnjaka u poziciju ravnopravnog partnera. Time se odgovornost za sigurnost na radu vraća tamo gdje zakonski i pripada – na poslodavca i njegov menadžment – dok stručnjak konačno dobiva ulogu stručnog vodiča koji im pomaže da taj cilj ostvare bez nepotrebnih propusta i negativnih posljedica.

Naziv „savjetnik za sigurnost i zdravlje na radu“ predstavlja suvremeni europski i globalni trend. Taj naziv točnije odražava modernu ulogu ove profesije, koja se od pukog tehničkog nadzora (koji sugerira riječ „zaštita“) odmaknula prema strateškom upravljanju rizicima, prevenciji i promicanju zdravlja.

Pojam „zdravlje“ jasno ističe da posao ne obuhvaća samo sprječavanje fizičkih ozljeda (sigurnost), već i brigu o mentalnom zdravlju, ergonomiji i dugoročnoj dobrobiti radnika. Izraz "sigurnost i zdravlje na radu" (engl. Occupational Health and Safety) standard je u Europskoj uniji i međunarodnim organizacijama. Dakle, riječ „savjetnik“ naglašava partnersku ulogu, podršku i suradnju s radnicima i menadžmentom, što je ujedno i propisana uloga tih stručnih osoba.

Pored svih ostalih aktualnih tema, komorsko organiziranje, naziv, status te opća percepcija struke sigurnosti i zaštite zdravlja na radu, svakako su pitanja od neposrednog i dugoročnog interesa za sve dionike.

Pozvani ste da nominirate svoje favorite – ljude i organizacije koji čine pozitivnu razliku u sigurnosti i zdravlju na radu!

Objavljeni su javni pozivi i otvorene su nominacije za prestižne nagrade i priznanja u 2026. godini. Sve potrebne informacije, upute, obrasce i rokove možete pronaći na: www.sigurnost.eu/nagrade.

Isticanje pojedinaca i organizacija koje svojim neumornim radom i vrhunskim rezultatima podižu standarde ključno je za prepoznavanje izvrsnosti, ali i za promicanje snažne kulture sigurnosti na radnom mjestu i zajednici.

Budite dio ove pozitivne priče – istaknite važnost struke, uključite se, predložite kandidate i dajte svoj glas !

Birajte edukaciju s mjerljivom i pozitivnom razlikom između uloženog i dobivenog

Stručnjaci zaštite na radu (savjetnici za sigurnost i zdravlje na radu) u zauzimanju za svoj primjereni status imaju osobnu odgovornost za vlastito učenje i razvoj profesionalnih kompetencija. Pružanjem kvalitetne stručne pomoći poslodavcima, ovlaštenicima i radnicima, oni aktivno predlažu konkretne i proaktivne mjere prevencije.

U svijetu brzih promjena stalno usavršavanje nije opcija, već nužnost za uspjeh. Budućnost pripada onima koji neprekidno uče jer znanje pruža nove prilike. Edukacija nije trošak vremena i sredstava, već najbolja investicija u sebe koja otvara vrata novih mogućnosti, gradi samopouzdanje i oblikuje osobnu budućnost. Ona je ključan korak prema profesionalnom i osobnom napretku.

Izbor programa usavršavanja je jednostavan. Odlučite se i birajte mudro – birajte mjerljivu i pozitivnu razliku između uloženog i dobivenog.

Očekuje vas uravnotežen raspored programa koji vam pruža mogućnost usklađivanja redovnih radnih i osobnih obveza s potrebom za kontinuiranom edukacijom.

Sudjelovanjem ostvarujete **certifikat kao dokaz o završenom stručnom usavršavanju** na 26. konferenciji i drugim pratećim programima.

I ne samo to. Vaš uloženi trud vrednuje se u sklopu programa „**Bodove prikupi, znanje i priznanje pokupi!**“. Informirajte se o kriterijima i osvojite **plaketu SAFETY EDUCATION 2026.**

Zašto, kada i kako se prijaviti za sudjelovanje ?

Raznolik izbor programa i tema pruža vam priliku da stečeno znanje aktivno modelirate i prilagodite potrebama vlastite radne sredine. Konferencija, panel i radionice idealno su mjesto susreta te izvrsna prilika za proširivanje mreže korisnih kontakata.

Birajte provjerenu, potvrđenu kvalitetu i tradiciju – nacionalnu **26. konferenciju i Program plus.**

Uz zanimljive teme, nova znanja i iskustva, očekuju vas neformalno druženje, vrhunska organizacija, vrijedne nagrade, preventivna kontrola zdravlja te motivirajuće i poticajno okruženje. Svojim sudjelovanjem ujedno pružate podršku i jednom humanitarnom programu.

Detaljnije informacije te obrasci za prijavu na radionice, konferenciju i panel dostupni su putem poveznice: skup-znr.zirs.hr/prijava

Slobodno proslijedite ovu informaciju svojim suradnicima i kolegama jer networking, cjeloživotno učenje i širenje zajednice znanja čine zajedničku i snažnu moć prevencije i sigurnosti.

Pratite redovito najaktualnije teme na portalu Sigurnost (www.sigurnost.eu) te upoznajte sadržajne i korisne članke u časopisu „*Sigurnost*“ kako biste svoj rad i rad svojeg tima učinili još uspješnijim.

Izbor je jednostavan: učiti i rasti ili stajati na mjestu. „*Investicija u znanje isplaćuje najbolje kamate*“ – ova misao Benjamina Franklina savršeno naglašava da je dolazak i sudjelovanje na 26. konferenciji, panelu i Programu plus najbolja ovogodišnja odluka koju vrijedi donijeti već danas.

Kao i proteklih četvrt stoljeća, očekujemo vas na vodećem godišnjem događaju za edukaciju i umrežavanje stručnjaka zaštite na radu (ZNR), ovlaštenika poslodavaca za ZNR, povjerenika radnika za ZNR, HR stručnjaka, zdravstvenih djelatnika i svih drugih koji se zauzimaju za sigurno i zdravo radno okruženje.

Znanje je temelj sigurnosti, a ulaganje u edukaciju najbolja je investicija u budućnost.

Vaši partneri u promicanju znanja

ZIRS Učilište – Ustanova za obrazovanje odraslih

Znanstveno-stručni časopis „Sigurnost“